

Jaarverslag 2021 Vroegevogelswandeling in de AWD

Ook in 2021 werden de wandelingen onder leiding van een natuurgids geplaagd door de coronamaatregelen. Een groot deel van het jaar werden de excursies niet gehouden. Toen we in juli op pad mochten, gingen we in kleine groepjes. Conform de richtlijnen.

Wat natuuraspecten betreft zien we een verdere afname van het ooit zo fraaie gebied. Door de overbegrazing door damherten worden nu ook de struwelen het slachtoffer (eerder waren al de grotere, typerende duinplanten (o.a. slangenkruid, ossentong, teunisbloem of wilde reseda) verdwenen. Of de gekozen aanpak van het damhertenbeheer de juiste is geweest, is regelmatig het gespreksonderwerp tijdens de wandeling, wanneer er vragen over het damhertenbeleid komen.

In juli gingen we om half 6 op pad met de 8 gelukkigen die een plekje hadden bemachtigd voor de excursie. Enorm leuk om na zo veel maanden weer met natuurliefhebbers op pad te mogen. Er waren twee jonge jongens bij en dat is mooi, want jong geleerd is oud gedaan. Op de Berg van Mikwel hebben ze geleerd wat zebrarupsen zijn, en dat die alleen maar Duinkuiskruid lusten. Boven de berg bloeide ook Bezemkruid, maar op die plant vonden we geen enkele rups. Het uitzicht vanaf Mikwel was betoverend. Een oranjerode zon kwam net boven de bomen in de verte. Alles was stil, behalve de Groene specht die even zijn lachende roep liet horen.

Zonnedaauw op het Groot Zwarteveld

foto: André Dijkstra

Het eigenlijke doel van de wandeling was het Groot Zwarteveld, waar we het veenterreintje hebben bekeken. Door de droogte van de voorgaande jaren hebben de veenmossen het moeilijk gekregen. Het lijkt erop dat Haarmos de veenmosbulten heeft overgroeid. Maar wat een massa Zonnedaauw! Nog nooit hebben we zo veel rozetjes gezien. Maar voor de jongens die meeliepen waren de Groene kikkers in het water toch spannender.

De terugtocht ging langs het kanaaltje aan de noordkant van het Eiland van Rolvers en over de Pannelandersweg. Natuurlijk moesten we nog even naar de ijzeren ring in de Linde bij het vroegere boerderijtje kijken. De kinderen konden hun vingers niet achter de ring steken, zo dik is de boom inmiddels geworden. Nog een paar jaar, en dan heeft de boom de ring opgeslokt.

In augustus vertrokken twee groepen om 6 uur vanuit de ingang De Zilk. Op het Paardenkerkhof wordt de Adelaarsvaren teruggedrongen door maaien en afvoeren. Dat is wel een proces van lange adem, want in de gemaaide stukken staken kleine varentjes al de kop op. Achter het hek bloeide de heide erg mooi, buiten bereik van de Damherten. Tegelijkertijd grijpt ook het struisgras zijn kans. 'Het zou mooi zijn als er een keer een kudde schapen over de heide mag lopen', aldus Kees.

Bij Starrenbroek zagen we een biddende Torenvalk. Hij dook en vloog daarna weg, op het eerste gezicht zonder prooi. Dankzij fotograaf Sylvia Schouwerwou met haar telelens konden we vaststellen dat hij toch een muisje in zijn poot hield.

Torenvalk met prooi

Foto: Sylvia Schouwerwou

Clarence liep met zijn groep naar het zuiden, langs ontzettend veel Adelaarsvaren velden. Die waren erg hoog (dit jaar hoger dan andere jaren vanwege de vele regenval?). Ondertussen kwamen wij al heel veel mannelijke damherten tegen. Deze stonden heel dichtbij met hun prachtige geweien ook tussen de varens. Dit vonden de medewandelaars geweldig. Dus er werden veel foto's gemaakt. Bij de enclosure aangekomen zagen wij dat binnen het afgezette gebied de heide mooi bloeide. Daar buiten nergens meer (Hertenvraat), wel was er veel opschot van abelen. Op de weg langs het zweefvliegveld was er nog een roodborst tapuit die zich wilde melden. Op de terugweg nog een prachtige zadelzwam tegengekomen. Het laatste was een jagende havik.

Bloeiende heide

Foto: Hans Cornet

Op een bijna windstille ochtend werd er in september in drie kleine groepen gewandeld door het duin. Het voelde vandaag als nazomer, maar de herfst kondigt zich al aan. Vruchten en zaden, bladverkleuring en zelfs de bronst kwam ter sprake.

Uitleg over het ontstaan van de duinen, boven op De Tonneblink Foto: Hans Cornet

De oktoberwandeling was een echte herfstwandeling die begon in de mist. Vanaf de Varenlaan konden we de Berg van Mikwel niet eens zien liggen. Alles was nat van de mist en de dauw, ook onze schoenen raakten doorweekt. Toch heerlijk gewandeld, met het burlen van Damherten op de achtergrond. Op twee plaatsen stond zo'n grote, imposante hertenbok ons toe te roepen vanaf een heuveltje.

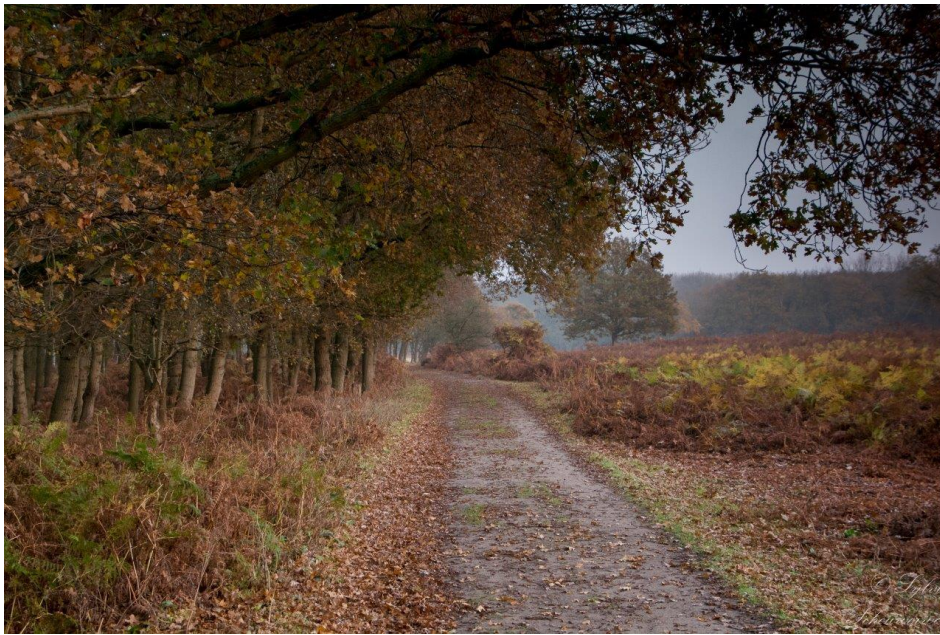
Een mistige herfstochtend

Foto: Hans Cornet

In november kwamen 15 deelnemers genieten van de herfstkleuren en de paddenstoelen. Op weg naar 't Heitje, waar de mooie oranjekleurige maar zwartwordende wasplaat stond, vonden we een groep streepsteelveldridderzwam. Tegen aan de rand van het eikenbosje: grote paddenstoelen met aflopende plaatjes. Binnen de afrastering van 't Heitje stonden nog grotere parasolzwammen in diverse stadia.

Bij het Schrama konden we heel mooi zien hoe twee damhertenbokken een ruzie om een hinde uitvochten. Met veel gekletter van geweien knalden ze op elkaar, om daarna overeind te komen en een paar passen opzij te lopen, elkaar volledig negerend. Dat was toneelspel, want na die paar passen vlogen ze weer op elkaar af. Dit herhaalde zich een paar keer, tot de zwakste van de twee

zich uitgeleide liet doen door de winnaar.

Pad langs het eikenbosje in novemer

Foto: Sylvia Schouwerwou

De wandelaars die meeliepen op zondagochtend 12 december werden nat. Om niet te zeggen 'zeiknat'. Het komt niet vaak voor dat we aan het einde van de wandeling helemaal doorweekt waren. Het was meer een herfstwandeling dan een winterwandeling, maar de warme chocolademelk na afloop smaakte er niet minder om. Enkele deelnemers waren uit Wageningen en Almere speciaal voor de duinwandeling naar Zandvoort gekomen.

In de regen door de zuidduinen van Zandvoort

Foto: André Dijkstra

Voor het uitgebreide verslag (met nog meer fraaie foto's gemaakt door deelnemers) verwijzen we graag naar de website: www.vroegevogelswandeling.nl

Natuurgidsen:
Clarence Wever
Kees Langeveld
Huib Koel